

Ordu il merkezindeki tüketicilerin fermente süt ürünleri tüketim alışkanlıkları

Zekai TARAKÇI¹, Muhammet KARAAĞAÇ¹, Ömer Faruk ÇELİK¹

¹Ordu Üniversitesi Ziraat Fakültesi Gıda Mühendisliği Bölümü, 52200-Ordu

Alınış tarihi: 26 Haziran 2015, Kabul tarihi: 02 Aralık 2015

Sorumlu yazar: Muhammet KARAAĞAÇ, e-posta: muhammetkaraagac@hotmail.com

Öz

Bu çalışma, Ordu il merkezinde yaşayan insanların fermente süt ürünlerini tüketim durumlarını belirlemek amacıyla Mart-Nisan 2015 tarihleri arasında tesadüfi olarak seçilen bireyler üzerinde yürütülmüştür. Verilerin değerlendirilmesinde bilgisayar programı kullanılmıştır. Çalışmada yoğurt tüketmeyi sevenlerin oranı %92.7 olarak bulunurken, yoğurdu düzenli olarak tüketenlerin oranının ise %78 düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Bireylerin yoğurdu tercih etmemesinde en önemli neden lezzet olurken (%58.3) yine ayranın da tercih edilmemesinde özellikle tat (%30) ve kokunun (%20) etkili olduğu belirlenmiştir. İnsanların %79.3'ü yoğurdun her yaşta tüketilmesi gerektiğini bildirirken, insanların %68.7'si fermente süt ürünlerinin fiyatlarını normal bulmuştur. Bireyler, meyveli yoğurdun sadece çocuklar için olmadığını (%52.0) belirtmiştir. Ayrıca insanların kefir ve özellikle de probiyotik yoğurt konusunda sınırlı düzeyde bilgiye sahip oldukları ve yoğurt ile ayranı daha çok yemek ile birlikte tüketmeyi tercih ettikleri de belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Ordu ili, süt ürünleri, tüketim

Determination of fermented dairy product consumption habits in Ordu city center

Abstract

This study was carried out between March and April 2015 to determine fermented dairy product consumption habits of the people (150) living in the city of Ordu. SPSS software was used for the evaluation of the data. Overall, 92.7% of the consumers expressed that they like having yogurt

while 78% of them stated that they eat yogurt regularly. The taste was found to be the main reason (53.8%) for individuals who do not like having yogurt while the taste (30%) and smell (20%) were the main reasons for people who do not like buttermilk. Most of the panelists (79.3%) say that yogurt should be consumed at any age and 68.7% of panelists have found the prices of fermented milk products reasonable. Individuals stated that the target group for fruit yogurt is not only kids (52%) pointing out those consumers from any age group may enjoy fruit yogurts. Also, most people prefer having yogurt and buttermilk with meals rather than consuming them alone. Interestingly, it was observed that people have limited knowledge about kefir and especially probiotic yogurt.

Key words: Ordu, dairy products, consumption

Giriş

Hayvansal gıdalar olarak süt ve süt ürünlerinin insan sağlığı açısından oldukça önemli olduğu herkes tarafından kabul edilmektedir (Özcan ve ark., 1998). Süt, dengeli beslenmede temel bir hayvansal gıdadır. Sütte bulunan proteinler, biyolojik olarak yüksek değerli proteinlerdir (Oysun, 1987). Sütteki hayati anlamda değerli besin maddeleri, biraz daha zenginleştirilmiş olarak yoğurtta da bulunmaktadır (Selçuk ve ark., 2003).

Yeterli olarak süt ve ürünlerini tüketmeyen bireylerin fiziksel ve zihinsel gelişimi de yetersiz kalmaktadır. Özellikle beslenme anlamında yapılan araştırmalarda, hayatın her anında ihtiyaç duyulan temel besin öğelerinin sadece süt ürünlerini tüketerek karşılanabileceği artık kanıtlanmıştır.

Fermente süt ürünü, sütün uygun mikroorganizmalar tarafından fermentasyonu ile pH değerinin koagülasyona yol açacak veya açmayacak şekilde düşürülmesi sonucu oluşan ve içermesi gereken mikroorganizmaları yeterli sayıda, canlı ve aktif olarak bulunduran süt ürünü

Yoğurt ise; fermentasyon işleminde özel olarak *Streptococcus thermophilus* ve *Lactobacillus delbrueckii* subsp. *bulgaricus*'un simbiyotik kültürlerinin kullanıldığı, fermente bir süt ürünüdür. Ayran; yoğurda su katılarak veya kuru maddesi ayarlanmış süte *Streptococcus thermophilus* ve *Lactobacillus delbrueckii* subsp. *bulgaricus*'un kültürleri katılarak hazırlanan fermente edilmiş süt ürünüdür. Kefir; fermentasyon işleminde özel olarak *Lactobacillus kefir*, *Leuconostoc*, *Lactococcus* ve *Acetobacter* cinslerinin değişik suşları ile laktozu fermente eden *Kluyveromyces marxianus* mayası ve laktozu fermente etmeyen mayaları (*Saccharomyces unisporus*, *Saccharomyces cerevisiae* ve *Saccharomyces exiguus*) içeren starter kültürler ya da kefir tanelerinin kullanıldığı, fermente süt ürünüdür (Demirci ve Şimşek, 1997).

Probiyotikler, sindirim sisteminde belirli sayıda bulunan ve tüketildiğinde bireyin bağırsaklarındaki bakterilerin sayıca dengesini sağlayarak sindirim sistemi ve bağırsak sağlığını koruyan canlı mikroorganizmalar olarak tanımlanmaktadır. Probiyotik gıda ise içerisinde yeterli miktarda canlı probiyotik mikroorganizma bulunduran ve raf ömrü sonuna kadar bu canlılığı muhafaza eden üründür. En önemli probiyotikler, *Lactobacillus* ve *Bifidobacterium* cinsleridir. Bağırsakta bakteri dengesinin korunmasına yardımcı olan bu mikroorganizmalar, özellikle stres veya hastalık nedeniyle denge bozulduğunda ve antibiyotik kullanımından sonra bağırsaktaki bakteri yoğunluğu azaldığında önem taşımaktadır. Ayrıca probiyotikler; sindirim etkinliğinin ve gıdalarla alınan bazı vitamin ve minerallerin emiliminin artmasını sağlayabilmektedir. Bağırsak hareketlerinin düzenlenmesine yardımcı olmakta ve böylece kabızlığın, iltihaplı bağırsak hastalıklarının, enfeksiyonların ve laktoz intoleransının önlenmesinde, karaciğerin ve böbreğin görev yükünün azaltılmasında ve bağışıklık sisteminin güçlenmesinde etkili olabilmektedir (Çınar ve Dayısoylu, 2005).

Süt ve ürünleriyle ilgili olarak Türkiye'de ve yurtdışında yapılan çalışmalarda süt tüketiminde, sosyoekonomik ve demografik faktörler ile

tüketicilerin tutum ve davranışlarının da önemli bir etkisi olduğu belirlenmiştir (Hanta ve Yurdakul, 1995; Şahin ve ark., 2001; Andiç ve ark., 2002).

Van ilinde 196 aile ile yapılan benzer bir anket çalışmasında, ailelerin sosyoekonomik durumları ve süt ve süt ürünleri tüketim davranışları incelenmiştir (Şahin ve ark., 2001). Ailelerin aylık ortalama süt ürünleri tüketimleri 17.5 kg açık süt, 4.6 kg pastörize veya sterilize süt, 14.7 kg yoğurt, 1.6 kg beyaz peynir, 0.5 kg kaşar peyniri, 0.3 kg tulum peyniri, 5.9 kg otlu peynir, 1.3 kg tereyağı ve 1.1 kg çökelektir. Ayrıca araştırmada, süt ürünlerini satın alırken tüketicilerin dikkat ettikleri en önemli kriterlerin tazelik, fiyat ve hijyen olduğu saptanmıştır. Van ili kentsel alanda yapılan benzer bir çalışmada, 167 aileden Nisan-Mayıs 2000 tarihleri arasında ailelerin yıllık ortalama süt ürünleri tüketimleri belirlenmiştir (Andiç ve ark., 2002); buna göre 243.4 kg açık süt; 37.2 kg pastörize süt; 180.1 kg yoğurt; 17.4 kg beyaz peynir, 6.2 kg kaşar peyniri, 3.7 kg tulum peyniri, 74.6 kg otlu peynir, 16.5 kg tereyağı ve 12.9 kg çökelektir. Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde eğitim gören 362 lisans öğrencisi üzerinde yapılan benzer bir anket çalışmasında toplam peynir, yoğurt, tereyağı, dondurma ve ayran gibi süt ürünleri tüketim alışkanlıkları ve bu alışkanlıkları etkileyen faktörler araştırılmıştır. Yoğurt çeşitlerinden sade ve kaymaklı yoğurdun haftalık ortalama olarak bir birine yakın miktarlarda tüketildiği belirlenmiştir. Peynir tüketiminde olduğu gibi yoğurt tüketiminde de öğrencilerin çoğunun tercihi az yağlı veya yağlı yoğurttan yana olmuştur. Öğrencilerin %98'inin ayran içmeyi sevdiği ve genelde yemeklerle birlikte tüketmeyi tercih ettikleri belirlenmiştir. Ayran tüketiminin çoğunlukla yaz aylarında olduğu ortaya çıkmıştır (Selçuk ve ark., 2003). Yüzüncü Yıl Üniversitesi lisans öğrencileri üzerine yapılan başka bir çalışmada içme sütü tüketim alışkanlıklarını incelemişlerdir (Tarakçı ve ark., 2003). Anket çalışmasına 404 öğrencinin sosyal ve ekonomik durumları, içme sütü tüketim alışkanlıkları ve sütün besleyiciliği hakkındaki bilgileri incelenmiştir. Üniversite lisans öğrencilerinin aylık içme sütü tüketimi ortalama olarak 3,7 kg şeklinde bulunmuştur. Yetişme çağındaki gençler olarak öğrencilerin içmeleri gereken süt miktarı günlük 350 g olması gerekirken, elde edile verilerden ancak ortalama 100 g olduğu görülmüştür.

Türkiye'nin diğer bölgelerindeki illerden farklı iklim ve sosyoekonomik yapıya sahip Şanlıurfa ili Merkez ilçe kentsel alanda tüketicilerin süt tüketim düzeyleri

ve tüketim davranışlarını incelemişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre, aile başına aylık süt tüketimi ortalama 16.4 litre, yıllık kişi başına süt tüketimi 39.5 litre olarak tespit edilmiştir. Aylık süt harcamasının, toplam gıda harcaması içindeki payı ortalama %5.3 olarak tespit edilmiştir. Süt tüketiminde ailelerin 0-10 yaş grubu çocuk sayısı etkili bir faktör olarak gözlenmiştir. Ailelerce tüketilen sütün %46.3'ünü açık süt oluştururken, %53.7'sini ambalajlı süt oluşturmaktadır. Açık sütün %33.7 gibi en büyük bir bölümü hijyenik koşullarda üretim yapmayan sokak sütçülerinden temin edilmektedir (Çelik ve ark., 2005). Kocaeli ilinde dört farklı sosyoekonomik gruba temsil eden toplam 220 kişilik tüketici grubunun içme sütü alışkanlıklarını belirlemiştir. Araştırmada süt ve süt ürünlerinin satın alındığı yerler satın alınma sıklığı ambalaj özellikleri ürünleri tercihte kalite kavramı marka bilinirliği satın alma tercihleri belirlenmiştir. Ayrıca süt ve süt ürünleri satın alınmasında gelirin eğitim düzeyine etkisi belirlenmiştir (Kılıç, 2005). Şimşek ve ark. (2005), İstanbul ilinde dört farklı sosyoekonomik gruba temsil eden toplam 1000 kişilik denek grubunun içme sütü tüketim alışkanlıklarını belirlemiştir. Araştırma sonuçlarına göre, deneklerin büyük çoğunluğunda düzenli olarak süt içme alışkanlığının olmadığı, günlük kişi başına 94 ml ve yıllık da 34 litre içme sütü düştüğü saptanmıştır. Gaziosmanpaşa Üniversitesindeki 300 öğrenci ile yüz yüze görüşme tekniği uygulayarak elde ettikleri verilerle, öğrencilerin süt ve süt ürünleri tüketim alışkanlıkları incelemişlerdir (Uzunöz ve Gülsen, 2007). Araştırmada öğrencilerin sadece %28.67'si düzenli olarak süt, %33.33'u ise süt ürünleri tükettiği ve süt ve süt ürünlerini satın alırken en fazla ürünün son kullanma tarihine dikkat ettiği, diğer ürün çeşitlerine göre peynir ve yoğurdun düzenli bir şekilde tükettiği belirlenmiştir. Öğrencilerin büyük bir bölümü süt ve süt ürünlerini alım yeri olarak marketleri tercih etmektedir. Öğrencilerin büyük bir kısmı, süt ve süt ürünlerinin fiyatlarının normal olduğunu, az yağlı süt ürünlerini tükettikleri, dondurma ve ayranı severek tükettikleri sonucuna ulaşmıştır.

Bu bağlamda bu araştırmanın genel amacı, Ordu il merkezinde bulunan insanların fermente süt ürünleri tüketim alışkanlıklarını incelemektir. Bu ana amacın yanında, bu çalışmanın spesifik amaçları da şunlardır;

- Sosyoekonomik ve demografik değişkenlerin tüketicilerin fermente süt ürünleri tüketim kararlarını ne şekilde etkilediğini belirlemek,

- Tüketicilerin yoğurt ve ayran tüketim miktarları ve tercihlerini belirlemek,
- Tüketicilerin fermente süt ürünlerini satın alırken dikkat ettikleri faktörleri belirlemek,
- Tüketicilerin kefir ve probiyotik yoğurt bilgi seviyesini ölçmektir.

Çalışma kapsamında, öncelikli olarak tüketicilerin sosyoekonomik ve demografik faktörlerinin alışkanlıklar üzerindeki etkisinin incelenmesi hedeflenmiştir. Bu bölümde tüketicinin cinsiyeti, eğitimi, yaşı, mesleği ve ortalama gelirleri ele alınmıştır. İkinci kısımda, ailelerin fermente süt ürünleri tüketim tercihleri, alışkanlıkları ve miktarları ile birlikte bazı fermente süt ürünleri hakkında bilgi sahibi olup olmadıkları belirlenmiş ve incelenmiştir.

Materyal ve Yöntem

Bu çalışmanın verilerini Ordu il merkezinde yaşayan insanlarla bire bir görüşme şeklinde yapılan anketten sağlanan bilgiler oluşturmuştur. Anket çalışması tesadüfi olarak Ordu il merkezinde yaşayan 150 kişi ile 2015 yılı Mart ve Nisan aylarında yürütülmüştür. Bireylere 44 soruluk bir anket formu yöneltilmiştir. Bu yolla elde edilen veriler üzerinde tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır (SPSS, 2000).

Bulgular ve Tartışma

Bireylerin ekonomik ve sosyal yapısı ile ilgili olarak; Ordu il merkezinden tesadüfen seçilen 150 kişi ile anket çalışması yapılmıştır. Anket yapılan bireylerin %55,3'ü erkek ve %44,7'si ise kadındır. Ankete katılan bireylerin %11,3'ü 15-18 yaş aralığında, %17,4'ü 19-24 yaş aralığında, %17,4'ü 25-35 yaş aralığında, %38,7'si 36-49 yaş aralığında ve %15,3'ü ise 50 ve üzeri yaş aralığındadır. Ankete katılan bireylerin %4,6'sı ilköğretim, %18,0'i ortaokul, %32,7'si lise, %12,7'si yüksekokul ve %32'si ise üniversite mezunudur. Ankete katılan bireylerin %26'sı öğrenci, %20,7'si esnaf, %34,7'si memur, %2'si çiftçi, %6'sı emekli olup kalan %10,6'sı ise diğer meslek gruplarına dâhildir.

Ankete katılan bireyleri %10,0'u düşük gelir grubunda (1000 TL'den az), %28,0'i orta gelir grubunda (1000 TL-2000 TL arası), %23,3'ü yüksek gelir grubunda (2000 TL -3000 TL arası) ve %38,7'si çok yüksek gelir grubunda (3000 TL'den fazla) bulunmaktadır.

Bireylerin yoğurt tüketim tercihleri ve görüşleri ile ilgili olarak; bireylerin, 'Yoğurt tüketmeyi seviyor

musunuz?' sorusuna, %92.7'si seviyorum, %7.3'ü ise sevmiyorum, demiştir. 'Düzenli olarak yoğurt tüketiyor musunuz?' sorusuna, %78.0'i evet, %22.0'si ise hayır cevabını vermiştir. Uzunöz ve Gülşen (2007) tarafından Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nde 300 öğrenci ile yapılan bir çalışmada, öğrencilerin %60.33'ü düzenli olarak yoğurt tükettiğini belirtmiştir. Bu bağlamda çalışmalar farklı bölgelerde yapılsa da sonuçların birbirine yakın olduğunu söylenebilir. 'Yoğurt tüketmiyorsanız nedeni nedir?' sorusuna %4.7'si tadını sevmiyorum, %0.7'si rahatsızlık veriyor, %1.3'ü uykumu getiriyor, %1.3'ü diğer (sevmiyorum, hoşuma gitmiyor vb.) cevabını vermiştir. Burada bireylerin toplamda %8.0'i çeşitli nedenlerden dolayı yoğurt tüketmediklerini belirtmiştir.

'Ne sıklıkla yoğurt tüketiyorsunuz?' sorusuna %10.6'sı her gün, %61.3'ü günde bir, %23.4'ü haftada bir, %4.7'si de ayda bir kez tükettiğini belirtmiştir. 'Yoğurdu nasıl tüketmeyi tercih ediyorsunuz?' sorusuna %32.7'si sade, %67.3'ü ise yemek ile birlikte tükettiğini belirtmiştir. 'Yoğurt satın alma sıklığınız nedir?' sorusuna %6.7'si günlük, %18.0'i 2 veya 3 günde bir, %68.7'si haftada bir, %3.3'ü 15 günde bir, %3.3'ü ise ayda bir kez satın aldığını belirtmiştir. 'Haftada ne kadar yoğurt tüketiyorsunuz?' sorusuna %24.7'si 1kg'dan az, %30.0'u 1 kg ile 3 kg arasında, %38.7'si 4 kg ile 6 kg arasında, %6.0'sı 6 kg'dan fazla tüketiyorum derken %0.6'sı ise hiç tüketmediğini belirtmiştir. Şahin ve ark. (2001) tarafından 196 aile ile Van ilinde yapılan çalışmada, ailelerin aylık yoğurt tüketim miktarı 14.7 kg olarak belirlenmiştir. Yine Andiç ve ark. (2002) tarafından 167 aile ile Van ilinde yapılan çalışmada, ailelerin yıllık yoğurt tüketim miktarı 180.1 kg olarak belirlenmiş olup, araştırma sonuçlarının benzerliği gözlenmiştir.

'Yoğurdu hangi zamanlarda tüketiyorsunuz?' sorusuna %0.6'sı sabah, %4.7'si öğle, %62.0'si akşam, %28.0'i hem öğlen hem de akşam, %4.7'si ise her zaman tüketiyorum, cevabını vermiştir. 'Yoğurdu hangi mevsimde daha çok tüketiyorsunuz?' sorusuna %1.3'ü ilkbahar, %19.3'ü yaz, %2.0'si sonbahar, %6.7'si kış, %70.7'si ise her mevsim tüketiyorum, demiştir. 'Sizce yoğurt hangi yaşlarda tüketilmelidir?' sorusuna %3.3'ü bebeklik, %12.8'i çocukluk, %3.3'ü gençlik, %1.3'ü yetişkinlik, %79.3'ü ise her yaş

döneminde tüketilmelidir, cevabı alınmıştır. 'Hangi yoğurt türünü tüketmeyi daha çok seviyorsunuz?' sorusuna %3.3'ü yağsız, %7.3'ü yağlı, %14.0'ü az yağlı, %12.0'si tam yağlı, %4.7'si süzme, %58.7'si ise evde yapılan yoğurdu tüketiyorum demiştir. Uzunöz ve Gülşen (2007) tarafından Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nde 300 öğrenci ile yapılan çalışmada ise öğrencilerin %13.33'ü yağsız, %43.67'si az yağlı, %25'i yağlı, %18'i tam yağlı yoğurt tükettiğini belirtmiştir.

'Yoğurdu nerelerden satın alıyorsunuz?' sorusuna %32.7'si market, %31.3'ü köy, %2.0'si pazar, %34.0'ü ise kendi evinde yapıldığını belirtmiştir (Çizelge 1). Uzunöz ve Gülşen (2007) tarafından Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nde 300 öğrenci ile yapılan çalışmada ise öğrencilerin süt ürünlerini en çok marketlerden (%93.33) satın aldığı belirlenmiştir. Bu bağlamda öğrenci yaşamı ile aile yaşamı arasındaki değişikliklerin, bu şekilde farklı sonuçlar doğurması normal olarak görülmektedir.

Bireylerin ayran tüketim tercihleri ve görüşleri ile ilgili olarak; 'Ayran tüketmeyi seviyor musunuz?' sorusuna, %94.0'ü sevdiğini, %6.0'sı ise sevmediğini belirtmiştir (Çizelge2). Selçuk ve ark. (2003) tarafından Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde 362 öğrenci ile yapılan çalışmada ise öğrencilerin %98'inin ayran tüketmeyi sevdiğini belirlenmiştir. 'Düzenli olarak ayran tüketiyor musunuz?' sorusuna, %68.0'i evet, %32.0'si ise hayır demiştir. 'Ayran tüketmiyorsanız nedeni nedir?' sorusuna, %2.0'si tadını sevmiyorum, %1.3'ü kokusunu sevmiyorum, %0.7'si rahatsızlık veriyor, %0.7'si uykumu getiriyor, %2.0'si diğer (sevmiyorum, hoşuma gitmiyor vb.) şeklinde cevap vermiştir. Burada bireylerin toplamda %6.7'si çeşitli nedenlerden dolayı ayran tüketmediğini belirtmişlerdir. 'Ne sıklıkla ayran tüketiyorsunuz?' sorusuna %10.7'si her gün, %48.7'si günde bir, %33.3'ü haftada bir, %3.3'ü ayda bir derken %4.0'ü ise hiçbir zaman tüketmediğini belirtmiştir. 'Ayranı nasıl tüketmeyi tercih ediyorsunuz?' sorusuna %20.0'si sade, %76.0'sı ise yemek ile birlikte tüketiyorum demiştir. Selçuk ve ark. (2003) tarafından Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde 362 öğrenci ile yapılan çalışmada ise öğrencilerin genel olarak ayranı, yemek ile birlikte tüketmeyi sevdiğini belirlenmiştir.

Çizelge 1. Bireylerin yoğurt tüketim tercihleri ve görüşleri

	Erkek		Kız		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yoğurt tüketmeyi						
- Seviyor	80	53.3	59	39.3	139	92.7
- Sevmiyor	3	2.0	8	5.3	11	7.3
Yoğurt tüketmeme nedeni						
- Tadı	2	15.4	5	38.4	7	58.3
- Rahatsız ediyor	0	0.0	1	7.7	1	7.7
- Alerji yapıyor	0	0.0	1	7.7	1	7.7
- Uykumu getiriyor	1	7.7	1	7.7	2	15.4
- Diğer	1	7.7	1	7.7	2	15.4
Yoğurt tüketim sıklığı						
- Her öğün	10	6.6	6	4.0	16	10.6
- Günde bir	54	36.0	38	25.3	92	61.3
- Haftada bir	16	10.7	19	12.7	35	23.4
- Ayda bir	3	2.0	4	2.7	7	4.7
Yoğurt tüketim şekilleri						
- Sade	32	21.4	17	11.3	49	32.7
- Yemek ile birlikte	51	34.0	50	33.3	101	67.3
Yoğurt satın alım sıklığı						
- Günlük olarak	7	4.7	3	2.0	10	6.7
- 2-3 günde bir	15	10.0	12	8.0	27	18.0
- Haftalık olarak	57	38.0	46	30.7	103	68.7
- 15 günde bir	2	1.3	3	2.0	5	3.3
- Aylık olarak	2	1.3	3	2.0	5	3.3
Haftalık olarak yoğurt tüketim miktarları						
- 1 Kg'dan az	17	11.3	20	13.3	37	24.6
- 1-3 Kg arası	26	17.3	19	12.7	45	30.0
- 4-6 Kg arası	34	22.7	24	16.0	58	38.7
- 6 Kg'dan fazla	6	4.0	3	2.0	9	6.0
- Hiç tüketmeyen	0	0.0	1	0.7	1	0.7
Yoğurt türü tercihleri						
- Yağsız	5	3.3	0	0.0	5	3.3
- Yağlı	5	3.3	6	4.0	11	7.3
- Az Yağlı	9	6.0	12	8.0	21	14.0
- Tam Yağlı	15	10.0	3	2.0	18	12.0
- Süzme	1	0.7	6	4.0	7	4.7
- Ev yapımı	48	32.0	40	26.7	88	58.7
Yoğurt satın alım yerleri						
- Market	27	18.0	22	14.7	49	32.7
- Köy	30	20.0	17	11.3	47	31.3
- Pazar yeri	3	2.0	0	0.0	3	2.0
- Kendi evinde yapılıyor	23	15.3	28	18.7	51	34.0

'Ayranı hangi zamanlarda tüketiyorsunuz?' sorusuna %1.4'ü sabah, %12.7'si öğle, %33.3'ü akşam, %29.3'ü hem öğlen hem de akşam, %19.3'si her zaman tüketiyorum, cevabını vermiştir. Bireylerin %4.0'ü ise ayran tüketmediği için bu soruya cevap vermemiştir. 'Ayranı hangi mevsimde daha çok tüketiyorsunuz?' sorusuna %1.3'ü ilkbahar, %28.0'i yaz, %4.7'si kış, %62.0'si her mevsim tükettiğini belirtmiştir. 'Sizce ayran hangi yaşlarda tüketilmelidir?' sorusuna %2.6'sı bebeklikte, %6.7'si çocuklukta, %2.0'si gençlikte, %2.0'si yetişkinlikte, %82.7'si her yaş döneminde tüketilmelidir, cevabını vermiştir. 'Ayranı nerelerden satın alıyorsunuz?' sorusuna %29.9'u

market, %13.2'si köy, %0.7'si pazar, %56.2'si kendi evimizde yapıyor, demiştir. Uzunöz ve Gülşen tarafından Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nde 300 öğrenci ile yapılan çalışmada ise öğrencilerin %91'i ayranı sevdiğini belirtmiştir.

Ayranı, öğrencilerin %0.67'si sabah, %27'si öğle, %27.67'si akşam, %8.33'ü hem öğle hem akşam, %36.33'ü ise her zaman tükettiğini belirtmiştir. Mevsimlere göre ayran tüketiminde ise öğrencilerin %33.33'ü yaz, %27.33'ü ilkbahar, %23.67'si kış, %15.67'si de sonbahar mevsiminde tükettiğini belirtilmiştir.

Çizelge 2. Bireylerin ayran tüketim tercihleri ve görüşleri

	Erkek		Kız		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ayran tüketmeyi						
- Seviyor	78	52.0	63	42.0	141	94.0
- Sevmiyor	5	3.3	4	2.6	9	6.0
Ayran tüketmeme nedeni						
- Tadı	1	10.0	2	20.0	3	30.0
- Kokusu	1	10.0	1	10.0	2	20.0
- Rahatsız ediyor	1	10.0	0	0.0	1	10.0
- Uyku getiriyor	0	0.0	1	10.0	1	10.0
- Diğer	2	20.0	1	10.0	3	30.0
Ayran tüketim sıklığı						
- Her öğün	11	7.4	5	3.3	16	10.7
- Günde bir	41	27.4	32	21.3	73	48.7
- Haftada bir	26	17.3	24	16.0	50	33.3
- Ayda bir	1	0.6	4	2.7	5	3.3
- Hiçbir zaman	4	2.7	2	1.3	6	4.0
Ayran tüketim şekilleri						
- Sade	22	15.3	8	5.5	30	20.8
- Yemek ile birlikte	57	39.6	57	39.6	114	79.2
Ayran satın alım yerleri						
- Market	22	15.3	21	14.6	43	29.9
- Köy	12	8.3	7	4.9	19	13.2
- Pazar yeri	1	0.7	0	0.0	1	0.7
- Kendi evinde yapıyor	44	30.5	37	25.7	81	56.2

Bireylerin kefir tüketim tercihleri ve bilgi durumları ile ilgili olarak; bireylerin, 'Kefir tüketiyor musunuz?' sorusuna %15.3'ü evet, %84.7'si ise hayır, demiştir. 'Kefir hakkında herhangi bir bilgiye sahip misiniz?' sorusuna %35.4'ü evet, %24.0'ü hayır, %13.3'ü ilk

defa duyuyorum, %27.3'ü ise biliyorum ama hiç tüketmedim, cevabını vermiştir. 'Düzenli olarak kefir tüketiyor musunuz?' sorusuna %2.7'si evet, %97.3'ü ise hayır, demiştir.

'Kefirin insan sağlığı üzerine etkisi hakkında herhangi bir bilginiz var mı?' sorusuna %42.0'si evet, %58.0'si hayır, cevabını vermiştir (Çizelge 3). 'Ne sıklıkla kefir tüketiyorsunuz?' sorusuna (bu soruya sadece kefir tüketenlerin cevap vermesi gerektiğini, soru ile

birlikte belirtilmiştir) %2.0'si günde bir, %2.7'si haftada bir, %9.3'ü ayda bir, %0.7'si her zaman tükettiğini belirtmiştir. Bireylerin %85.3'ü ise kefir tüketmediği için bu soruya cevap vermemiştir.

Çizelge 3. Bireylerin kefir tüketim tercihleri ve bilgi durumları

	Erkek		Kız		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kefir tüketiyor mu?						
- Evet	11	7.3	12	8.0	23	15.3
- Hayır	72	48.0	55	36.7	127	84.7
Kefir hakkında herhangi bir bilgiye sahip mi?						
- Evet	24	16.0	29	19.4	53	35.4
- Hayır	23	15.3	13	8.7	36	24.0
- İlk defa duyuyorum	9	6.0	11	7.3	20	13.3
-Evet, ama hiç tüketmedim	27	18.0	14	9.3	41	27.3
Kefirin insan sağlığına etkisi hakkında bir bilginiz var mı?						
- Evet	33	22.0	30	20.0	63	42.0
- Hayır	50	33.3	37	24.7	87	58.0

Bireylerin meyveli yoğurt tüketim tercihleri, bilgi durumları ve görüşleri ile ilgili aşağıdaki sorular sorulmuştur. Bireylerin, 'Meyveli yoğurt tüketmeyi seviyor musunuz?' sorusuna %30.7'si evet, %69.3'ü ise hayır, demiştir. Uzunöz ve Gülşen (2007) tarafından yapılan çalışmada, öğrencilerin sadece

%8.33'ü meyveli yoğurt tüketmeyi sevdiğini belirterek en az tercih edilen yoğurt türü olmuştur. 'Düzenli olarak meyveli yoğurt tüketiyor musunuz?' sorusuna %7.3'ü evet, %92.7'si ise hayır, cevabını vermiştir. 'Sizce meyveli yoğurt sadece çocuklar için midir?' sorusuna %11.3'ü evet, %52.0'si hayır, %36.7'si ise herhangi bir fikrim yok, demiştir.

Çizelge 4. Bireylerin meyveli yoğurt tüketim tercihleri, bilgi durumları ve görüşleri

	Erkek		Kız		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Meyveli yoğurt tüketmeyi						
- Seviyor	18	12.0	28	18.7	46	30.7
- Sevmiyor	65	43.3	39	26.0	104	69.3
Meyveli yoğurtlar sadece çocuklar için midir?						
- Evet	9	6.0	8	5.3	17	11.3
- Hayır	36	24.0	42	28.0	78	52.0
- Fikrim yok	38	25.4	17	11.3	55	36.7
Meyveli yoğurt sizce sağlıklı mı?						
- Evet	14	9.3	25	16.7	39	26.0
- Hayır	24	16.0	17	11.3	41	27.3
- Fikrim yok	45	30.0	25	16.7	70	46.7

'Sizce meyveli yoğurt hangi yaşlarda tüketilmelidir?' sorusuna %4.7'si bebeklik, %21.3'ü çocukluk, %2.7'si gençlik, %52.0'si her yaş döneminde tüketilmelisi gerektiğini belirtmiştir. Bireylerin %19.3'ü ise meyveli yoğurt tüketimi hakkında herhangi bir bilgiye sahip olmadığı için bu soruya cevap vermemiştir. 'Meyveli yoğurdun sağlıklı olduğunu

düşünüyor musunuz?' sorusuna %26.0'sı evet, %27.3'ü hayır, %46.7'si ise herhangi bir fikrim yok, cevabını vermiştir (Çizelge 4). Bireylerin probiyotik yoğurt tüketim tercihleri ve bilgi durumları ile ilgili olarak; bireylerin, 'Probiyotik yoğurt tüketiyor musunuz?' sorusuna, %10.0'u evet, %90.0'ı ise hayır, demiştir (Çizelge 5).

Çizelge 5. Bireylerin probiyotik yoğurt tüketim tercihleri ve bilgi durumları

	Erkek		Kız		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Probiyotik yoğurt tüketiyor musunuz?						
- Evet	8	5.3	7	4.7	15	10.0
- Hayır	75	50.0	60	40.0	135	90.0
Probiyotik yoğurt hakkında bilginiz var mı?						
- Evet	18	12.0	19	12.7	37	24.7
- Hayır	35	23.3	16	10.7	51	34.0
- İlk defa duyuyorum	18	12.0	14	9.3	32	21.3
- Evet, ama hiç tüketmedim	12	8.0	18	12.0	30	20.0
Probiyotik yoğurdu insan sağlığına faydalı buluyor musunuz?						
- Evet	22	14.6	28	18.7	50	33.3
- Hayır	61	40.7	39	26.0	100	66.7

'Probiyotik yoğurt hakkında herhangi bir bilgiye sahip misiniz?' sorusuna %24.7'si evet, %34.0'ü hayır, %21.3'ü ilk defa duyuyorum, %20.0'si ise biliyorum ama hiç tüketmedim, cevabını vermiştir. 'Düzenli olarak probiyotik yoğurt tüketiyor musunuz?' sorusuna %4.0'ü evet, %96.0'sı ise hayır, demiştir.

'Probiyotik yoğurdun insan sağlığı üzerine etkisi hakkında herhangi bir bilginiz var mı?' sorusuna %33.3'ü evet, %66.7'si ise hayır, cevabını vermiştir. 'Ne sıklıkla probiyotik yoğurt tüketiyorsunuz?' sorusuna %1.3'ü günde bir, %4.0'ü haftada bir, %4.7'si ayda bir kez tükettiğini belirtmiştir. Bireylerin %90.0'ı ise probiyotik yoğurt tüketmediği için bu soruya cevap vermemiştir. Bireylerin fermente süt ürünleri hakkındaki genel tutumları ile ilgili olarak; bireylerin, 'Fermente süt ürünlerini satın alırken en çok dikkat ettiğiniz unsur nedir?' sorusuna,

%12.7'si hijyen, %45.4'ü son kullanma tarihi, %12.7'si marka, %0.6'sı görünüm, %2.0'si fiyat, %0.6'sı yağ oranı, %26.0'sı tazelik şeklinde cevap vermiştir.

Uzunöz ve Gülşen (2007) tarafından Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nde 300 öğrenci ile yapılan çalışmada ise öğrencilerin yoğurt satın alırken en çok dikkat ettikleri unsur son kullanma tarihi (%84.67) olduğu belirtilmiştir. Bu bağlamda, her iki çalışmada da son kullanma tarihine, diğer unsurlardan daha çok dikkat edildiği görülmektedir.

'Fermente süt ürünlerinin fiyatlarını nasıl buluyorsunuz?' sorusuna % 29.3'ü pahalı, %68.7'si normal, %2.0'si ise ucuz olduğunu belirtmiştir (Çizelge 6). Uzunöz ve Gülşen (2007) tarafından yapılan çalışmada yoğurt fiyatlarını öğrencilerin %75.33'ü normal bulmuştur.

Çizelge 6. Bireylerin fermente süt ürünleri hakkındaki genel tutumları

	Erkek		Kız		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Satın alırken en çok dikkat edilen unsurlar						
- Hijyen	12	8.0	7	4.7	19	12.7
- Son kullanma tarihi	37	24.7	31	20.7	68	45.4
- Marka	11	7.3	8	5.3	19	12.7
- Görünüm	0	0.0	1	0.6	1	0.6
- Fiyat	2	1.3	1	0.6	3	2.0
- Yağ Oranı	0	0.0	1	0.6	1	0.6
- Tazelik	21	14.0	18	12.0	39	26.0
Ürünlerin fiyatları sizce nasıl?						
- Pahalı	26	17.3	12.0	12.0	44	29.3
- Normal	56	37.3	31.3	31.3	103	68.7
- Ucuz	1	0.6	1.3	1.3	3	2.0

Sonuç

Ordu il merkezinde yaşayan insanların fermente süt ürünlerini tüketim durumlarını belirlemek amacıyla Ordu il merkezinde yaşayan ve tesadüfi olarak seçilen bireyler (150 kişi) üzerinde yapılan bu çalışmada; yoğurt tüketmeyi sevenlerin oranı %92.7 olarak bulunurken, yoğurdu düzenli olarak tüketenlerin oranı ise %78 düzeyinde olduğu belirlenmiştir.

Bireylerin yoğurt sevmemeleri tercihlerinin tadından (%53.8) dolayı, ayran sevmemeleri de tadından (%30) ve kokusundan (%20) dolayıdır. İnsanların %79.3'ü yoğurdun her yaşta tüketilmesi gerektiğini belirtirken, insanların %68.7'si fermente süt ürünlerinin fiyatlarını normal bulmuştur. Bireyler, meyveli yoğurdun sadece çocuklar için olmadığını (%52.0) belirtmişlerdir. Ayrıca insanların kefir ve özellikle de probiyotik yoğurt konusunda sınırlı düzeyde bilgiye sahip oldukları ve yoğurt ile ayranı daha çok yemek ile birlikte tüketmeyi tercih ettikleri de belirlenmiştir.

Bu çalışmanın, özellikle sektörde faaliyet gösteren süt ve ürünleri işletmecileri ve pazarlayıcıları açısından önemli bulgular içermekte ve sektördeki paydaşlara önemli katkılar sağlayacaktır. Bu konuda ileride yapılacak çalışmalarda özellikle bölgesel farklılıkların incelenmesi yararlı olacaktır.

Kaynaklar

- Andiç, S., Şahin, K., Koç, Ş. 2002. Van Merkez İlçe Kentsel Alanda Süt Tüketimi. Tarım Bilimleri Dergisi, 12(2): 33-38.
- Çelik, Y. , Karlı B. , Bilgiç, A., Çelik, Ş. 2005. Şanlıurfa İli Kentsel Alanda Tüketicilerin Süt Tüketim Düzeyleri Ve Süt Tüketim Alışkanlıkları Tarım Ekonomisi Dergisi, 11(1): 5-12.
- Çınar, İ., Dayısoylu, K. S. 2005. Sağlık ve beslenmede simbiyotikler. Gıda, 30: 339-344.
- Demirci M., Şimşek O., 1997. Süt İşleme Teknolojisi. Hasad yayıncılık ltd şti, İstanbul.
- Hanta, B., Yurdakul, O., 1995. Adana İli Kentsel Alanda Hayvansal Gıda Tüketim Yapısı. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 10(2): 169-184
- Kılıç, M, 2005. Kocaeli ilinde dört farklı sosyo ekonomik grubu temsil eden toplam 220 kişilik tüketici grubunun içme sütü alışkanlıkları belirlenmiştir. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Edirne.
- Oysun, G., 1987. Süt Kimyası ve Biyokimyası. Ondokuzmayıs Üniversitesi Yayınları No: 18, Samsun.
- Özcan, T., Erbil, F., Kurdal, E., 1998. Sütün İnsan Beslenmesindeki Önemi. İçme Sütü Sempozyumu. s:31-41.
- Selçuk, Ş., Tarakçı, Z., Şahin, K., Coşkun, H., 2003. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisans Öğrencilerinin Süt Ürünleri

- Tüketim Alışkanlıkları. Tarım Bilimleri Dergisi, 13(1): 23-31.
- SPSS, 2000. Standard Version 12.0. SPSS for Windows, Release 12 0, Standard Version. Chicago, IL: SPSS Inc.
- Şahin, K., Andiç, S., Koç, Ş., 2001. Van İli Kentsel Alanda Ailelerin Otlu Peynir ve Süt Ürünleri Alım ve Tüketim Davranışları. Tarım Bilimleri Dergisi, 11(2): 67-73.
- Şimşek, O., Çetin, C., Bilgin, B., 2005. İstanbul İlinde İçme Sütü Tüketim Alışkanlıkları ve Bu Alışkanlıkları Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 2(1) 23-35.
- Tarakçı, Z., Selçuk, Ş., Şahin, K., Coşkun, H., 2003. Üniversite Öğrencilerinin İçme Sütü Tüketim Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma. Tarım Bilimleri Dergisi: 13(1): 15-21.
- Uzunöz, M., Gülsen, M., 2007. Üniversite Öğrencilerinin Süt ve Süt Ürünleri Tüketim Alışkanlıklarının Belirlenmesi. Gıda Teknolojileri Elektronik Dergisi, (3): 15-21.